

Uke 42

21. oktober: Ursula

Prinsesse og martyr, død på 300- eller 400-tallet

Legenden om den britiske prinsessen Ursula støtter seg på en inskripsjon i en gammel martyrkirke over drepte kvinner i Köln, Ursula-kirken fra 300-tallet. Legenden forteller om en keltisk prinsesse som ba om utsettelse på å måtte gifte seg med en hedensk prins. Hun reiste over havet til Roma sammen med et følge på 4, 7, eller 11 jomfruer (4+7=11). Tallet 11000 beror nok på en feiltolkning av bokstaven "M" for martyr som ble tolket som tallbokstav "M" for tusen. På veien tilbake fra Roma ble kvinnene mishandlet og myrdet av hunnerne i Köln, muligens i år 304 eller 452. Men innskriften i Ursula-kirken er eldre enn 452.

Ursulalegenden hører sammen med Sunnivallegenden til "Nordsjøtradisjonen", en sagnkrets om kristne martyr-prinsesser. Adam av Bremen skriver i sin kirkesoge allerede rundt 1070 om en hulegrav i Norge hvor Syvsoverne (se 27. juli) eller noen av Ursulas 11000 jomfruer er begravet, og der Olav konge bygde en kirke. Dette er en tidlig henvisning til legenden om Sunniva. De eldste skriftlige versjonene av hele Sunnivallegenden er først fra rundt år 1200. Noen mener at slike legender bare er versjoner av Ursulalegenden og dermed lite troverdig. Men jeg kan tenke meg at noen velutdannede kristne prinsesser i de keltiske landene ikke ville la seg selge bort gjennom et påtvunget ekteskap. De kjente til bibeltekster om bevaring i stormen. Og de kjente til Ursulalegenden eller lignende fortellinger om kristne kongsdøtre som seilte over havet. Inspirert av disse har noen valgt flukten over havet. Fra Irland er det ikke langt til Wales (se Melangell 21.5.), og en ser Skottland (se Sunniva 8.7. som muligens reiste via Skottland) og Isle of Man. Fra Isle of Man ser en kysten av Cumbria (se Bega 6.9.). Noen kvinner overlevde seilasen og ble eneboere og trosvitner på en fjern kyst.

Bønn: Å Jesus, fattiges konge, bevar i natt alle som er fengslet uten lov og dom, og alle som bare er "forsvunnet". Kast strålekransen av ditt nærvær om dem som stønner i sorg og pine. ... Omgi oss med din makt. Omring oss med din nåde. Ta i din favn dem som dør. Støtt dem som er trette. Gi ro til dem som er redde.

("Fattiges konge", bønn etter Kate McLlahagga, bønn 181 i Norsk salmebok med bønnebok)

Bibeltekster: Sal 45 Høys 6,4-10 Matt 25,1-13

Du var en borg for dem i trengslens tid, du gav dem seier i den gode strid,
i natten lyste du som dagning blid. Halleluja.

(W.W. How, oversatt av J. Smemo, i Norsk salmebok 246,2)

Andre merkedager:

15. oktober: Teresa av Avila (f. 28.3.1515) var mystiker og nonne som fikk stor betydning for fromhetslivet i den kristne kirke. I den romersk katolske kirken blir hun kalt for "kirkelærer". Hun døde på den 4. oktober i 1582 etter den julianske kalenderen. Dagen ble brukt som helgendag for Frans av Assisi, derfor ble minnedagen for Teresa lagt til den 5. oktober, som ble den 15. oktober etter den nye gregorianske kalenderen (se 4.10.).

17. oktober: Ignatius av Antiokia (om år 35 – 117) var elev av apostelen Johannes og ble biskop i Antiokia, dagens Antakya i Tyrkia. Han regnes til de apostelelever som kalles for "De apostoliske fedre". På vei til martyrdøden i Roma skrev han 7 brev til andre menigheter.

24. oktober: FN-dagen er en fin anledning til å synliggjøre et kristent engasjement for menneskerettigheter og rettferd for alle på jordkloden.